

לעילוי נשמה
הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

פרשת ויקרא

חידושי תורה ושאלות על **פרשת השבוע** וענינא דיומא מ - **א' ועד ת'** מהחומש מפרשים מדרשים וכד'
התשובות מסודרות לפי סדר א-ב

בפרשה 111 פסוקים = אַל תִּפְתָּח, דַּם זִבְחִים, פְּהַנִּי יְ-הוָה

וְהִבֵּאתְ אֶת הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֲלֵה לִי-הוָה וְהִקְרִיבָה אֵל הַפֶּהן וְהַגִּישָׁה אֶל הַמִּזְבֵּחַ. (כ ח)
וְאֵתֶם פְּהַנִּי יְ-הוָה תִּקְרְאוּ מִשְׁרָתִי אֶ-לֵהִינוּ יֹאמֶר לָכֶם חֵיל גּוֹיִם תֹּאכְלוּ וּבִכְבוֹדָם תִּתְיַמְרוּ. (ישעיהו סא ו)
בפרשת ויקרא 16 מצוות, מתוכן 11 מצוות עשה ו-5 מצוות לא תעשה. (ספר החינוך)

בפרשה הזו אהרון הכהן לא מוזכר כי אם בניו **בני אהרון** והתפלל אהרון ובקש רחמים על זה ונענה, ולכן מתחילה הפרשה הבאה צו את אהרון.
(מושב זקנים)

ויקרא אַל מִנְשֵׁה וְיִדְבֵר יְ-הוָה אֵלָיו מֵאֵהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. (א א)

א' דויקרא זעירא שמשא לא רצה לכתוב אלא ויקר כדרך שנא' בבלעם כאלו לא נראה לו השם אלא במקרה
ואמר לו הקב"ה לכתוב גם באל"ף וכתבה קטנה. (בעה"ט)

רבי שמחה בונים מפשיסחה אומר: האות אלף הקטנה אצל משה, מרמזת על הענווה שבו, למרות שהקב"ה קרא לו והשרה עליו את שכינתו והוא
הגיע לדרגה רוחנית כה גבוהה, נשאר בכל זאת צנוע וענו.

מכיון שעד עכשיו דיבר איתו הקב"ה באמצעות מלאך, אך כאן קרא לו בעצמו והיתה הקריאה חביבה ביותר. (תפארת יהונתן)
בוהר (ויקרא ד ע"ב) כתוב הטעם שנכתב א' זעירא לפי שנבואת משה היתה בחוץ לארץ ולא השיג את השלימות אילו היה בארץ.

פתח אותו תינוק ואמר, ויקרא אַל מִנְשֵׁה, למה פֶּהן א' זעירה? משום שְהַקְרִיבָה הוּא לא הִתְהַוָּה בְשִׁלְמוֹת. מה הטעם? שְלֵא הִנֵּה אֵלָה פְּמִשְׁפֵּן וּבְאֶרֶץ אֶסְרַת, מִשׁוּם
'שְׁאִין שְלִמּוֹת נִמְצָאת אֵלָה בְּאֶרֶץ הַקְדוּשָׁה. עוד פֶּהן שְכִינָה, שֵׁם שְלִמּוֹת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, (דברי הימים א א) אָדָם, שֵׁת, אָנוּשׁ. אָדָם שְלִמּוֹת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה. פֶּהן
נְקֵבָה. עוד, סוּף הַפְתִּיב, וְיִדְבֵר ה' אֵלָיו מֵאֵהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר, מִשׁוּם פֶּהן א' זְעִירָה, (עוד א' זְעִירָה). (מתרגם)
בגמרא מסופר (בבא מציעא פה.) שרבי זירא שהיה בבבל, כשרצה לעלות לארץ ישראל, צם מאה צומות על מנת לשכוח את תלמודה של בבל, כדי
שלא יפריע לו הלימוד של תלמודה של בבל, ללמוד את תלמוד ארץ-ישראל.

ביאור נוסף לפי שלא נזכר בפרשה זו שעוסקת בקורבנות שזה תפקידו של אהרון הכהן, שה' דיבר עם אהרון והיה משה מתיירא שמא תהיה
לאהרון אחיו עוגמת נפש מכך, לכן כתב ויקרא א' זעירא לומר שבמקרה נקרא בפרשתו של אהרון אחיו. (על התורה)
המילה **ויקרא** בגימטריא: **אברהם אבינו**. הוא היה הראשון שנאמר עליו **ויקרא בשם יְ-הוָה** (בראשית יב ח)

בפרשת ויקרא מבוארים כל הקרבנות שהיו בעבודת הכהנים.

אמר ר' איסי: מפני מה מתחילין לתינוקות מתורת כהנים, יתחילו להן מבראשית! אלא אמר הקב"ה: הואיל וקרבתו טהורים והתינוקות טהורים,
יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים. (ויקרא רבה ז א)

מה הטעם שנצטוו בני ישראל להקריב קרבנות, כיצד מתכפר החטא ע"י הקרבן, הרי הקב"ה אין לו גוף ואין לו דמות הגוף
ומה שייך אצלו קרבן שהוא דבר מאכל גשמי שאינו ראוי אלא לבשר ודם.

הטעם הראשון – כדי שיתבונן בשפלות גופו לפי שנברא מעפר ככתוב בַּעֲזַת אַפְיָךְ תֹּאכַל לֶחֶם עֵד שׁוֹבֵף אֵל הָאֲדָמָה פִּי מִמֶּנָּה לִקְחַת פִּי עֶפֶר
אֹתָהּ וְאֵל עֶפֶר תָּשׁוּב. (בראשית ג ט) וכיצד העז למרוד בקב"ה שהוא פטרונו של עולם, לכן צויה הקב"ה שיביא קרבן ויעשה בה ארבע מיתות כ"ד
ומה שהיו צריכים לעשות בגופו נעשה בבהמה, שבשעה שמפילים אותה לארץ זה כנגד **סקילה**, אח"כ שוחטים אותה זהו **הרג**, אוחזים בה
בגרגרתה בכוח הרי זה **חנק**, אח"כ שורפים אותה ע"ג המזבח זהו **שריפה**, אז נשבר לבו בקרבו ויחזור בתשובה שלימה ויתחרט על מעשיו.
ובמעשה העבירה היה **מחשבה דיבור ומעשה**, וכשמביא הקרבן עושה מעשה הסמיכה כנגד **מעשה העבירה** שעשה,
ואומר וידוי כנגד **דיבור העבירה**, ושורפים את איברי הבהמה כנגד **מחשבת העבירה** שחשב. וכן לפי שעשה מעשה בהמה. (ר"ח ספר התשובה פ"ג)

הטעם השני – כדי שהכוהנים משרתי השם יוכלו להתפרנס, כדי שתהא מחשבתם פנויה לעבודת השם וזהו כמו צדקה. (תולדות יצחק, יד יוסף)

הטעם השלישי – להעניש את החוטא שיעלה לו בדמים ויהיה לו חסרון כיס כדי שישתדל שלא לחזור על החטא וזהו קנס. (רבינו בחיי)

הטעם הרביעי – כדי שיתבונן האדם ויראה כיצד הבהמה נעשית אפר לאחר ששוחטים אותה, וכך עתיד להיות סופו של האדם, כדי שלא יימשך
אחר תענוגי העולם הזה, ולכן שורפים את החלקים הללו, החלב והכליות ויותרת הכבד לפי ששלושה אלו גורמים לאדם שיחטא, החלב שנאמר
וַיִּשְׁמַן יִשְׂרָאֵל וַיִּבְרָץ (דברים לב טו) שאם האדם שקוע בכל טוב הוא נמשך אחרי החטא, הכליות – יעצות לאדם לחטוא, יותרת הכבד – ממנה יוצא
הכעס והגאווה והוא נמשך אחר תענוגות העולם הזה. ושורפים את שלושת האיברים הללו לרמוז לאדם שיסלק את כל המידות הרעות והתאוות
של העוה"ז ולא יאבד על ידם, ח"ו. (תולדות יצחק, צרור המור)

הטעם החמישי – כדי להרחיק את ישראל מטומאת עבודה זרה, שבהיותם במצרים היו שקועים במ"ט שערי טומאה, והיו שקועים בעבודה זרה
לפי שהיו רואים את המצרים שעובדים לטלה והיו המצרים מתעבים כל רועה צאן שהצאן היה ע"ז שלהם, חלק אחר של הגוים היו עובדים
לשדים ולא היו נותנים לזבוח שעירים מפני שהיו אומרים שהשדים מתחפשים בדמות שעירים, ולכן קראו לשדים שעירים. לכן אמר הכתוב:
מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרְיֵבוּ אֶת קֶרְבָּנְכֶם. (א ב) לפי שהם הע"ז של הגוים, להודיע שאין בהם שום ממשות. (מורה נבוכים ח"ג פל"ב -
רמב"ן)

שאלות

- א. בפרשתנו ראשי תיבות **אלול**, בעוד שהיה בית המקדש קיים כיון שהגיע אלול היה כל אחד מישראל חרד ושב מן העבירות שבידו, שנאמר: **אם יתקע שופר בעיר ופעם לא יתדרו** (עמוס ג 1). ועכשיו שאין לנו קרבנות ראוי לכל ירא וחרד לשוב ולחדש מעשיו מר"ח אלול ואילך.
- א. מלך יהודה שעשה הרע בעיני ה', ביטל את העבודה על גבי המזבח בבית המקדש, עד שהעלו קורי עכביש, וי"א שהעלה חיה טמאה (קוף) על גבי המזבח כדי להכעיס את בוראו.
- ב. **אדם פי יקריב מקם קרבן לי-הנה** (א ב) פרש"י - **אדם** למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו אף אתם לא תקריבו מן הגזל. והלא מצינו ששייך גזל באדם הראשון, דאיתא בגמרא (סנהדרין נו): מפל עץ הגן אכל תאכל. (בראשית ב 16) ולא מן הגזל. וקין והבל נולדו ביום שישי, ואדם הראשון הקריב את הקרבן ביום ראשון.
- ג. **אשר נשיא יקטא ועשה אחת מפל מצות י-הנה א-להיו אשר לא תעשינה בשגגה ואשם**. (ד כב) אמר רבן יוחנן בן זכאי: 'אשרי הדור שהנשיא שלו מביא קרבן על שגגתו' (הריות, י:). מהו חטאו של הנשיא.
- ד. **כתב ספר החינוך** (מצוה קלד) שנצטוו הכהנים לאכול שיירי מנחות. כלומר, אחר שהפרישו ממנה מה שהיו מקטירין במזבח, שיאכלו הם את כל השאר. איזה דבר מאכל הכהנים יכולים לאכול עם שיירי המנחות אחר שהפרישו ממנה מה שהיו מקטירין במזבח, אבל אסור להקטירו בקטורת.
- ה. **והקריבו הפהן אל המזבח ומלך את ראשו והקטיר המזבחה**. (א 10) פרש"י - אין מליקה בכלי אלא בעצמו של כהן קוצץ בצפרנו ממול העורף וחותר מפרקתו עד שמגיע לסימנין וקוצצן. מדוע בחטאת העוף חל איסור להבדיל את הראש מהגוף ועושים במליקה רק סימן אחד ומי שמבדיל פוסל את הקרבן ואילו בעולת העוף ישנה מצוה להבדיל את הראש מהגוף לגמרי ועושים במליקה שני סימנים.
- ה. וכי תקרב קרבן מנחה מאפה תנור סלת חלות מצות בלילות בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן. (ב ד) מה הטעם שקוראים לחלה של שבת בשם חלה והלא לחם הוא.
- ו. בפרשתנו לימדה התורה דרך ארץ שלא יכנס אדם לבית חברו אלא אם כן קורא לו להיכנס.
- ז. ונתנו בני אהרן הפהן אש על המזבח ופרכו עצים על האש. (א 1) איזה עצים אינם כשרים לעלות על המזבח ומדוע.
- ח. **אדם פי יקריב מקם קרבן לי-הנה** (א ב) דרשו חז"ל מכם פרט לגזול דלאו ידידיה הוא. (סוכה ל). מה הטעם שאסור להקריב קרבן הבא מן הגזל אפילו באופן שהבעלים כבר התייאשו ונעשה שלו, ורוצה לחזור בתשובה.
- ט. **על כל קרבנה תקריב מלח**. (ב יג) איתא בגמרא (מנחות כא): תקריב כל שהוא תקריב מכל מקום תקריב ואפילו בשבת תקריב ואפילו בטומאה. פרש"י - אם קרבן ציבור הוא. ואשמועינן דמליחתן עבודה היא ודחי שבת וטומאה כשאר עבודות. **מדוע יש צורך בלימוד מיוחד שמליחת הקרבן דוחה שבת הרי קי"ל שאין עיבוד באוכלין** (שבת עה): וכתב הרמב"ם: (הלכות שבת פרק יא ה) ואחד המולח ואחד המעבד שהמליחה מין עיבוד הוא ואין עיבוד באוכלין.
- י. מנין הבדיקות שעושים לסכין לפני השחיטה.
- כ. **ויקרא אל משה וידבר י-הנה אליו מאהל מועד לאמר**. (א 8) איתא במדרש לפי שהיתה נפשו של משה עגומה עליו ואמר הכל הביאו נדבתן למשכן ואני לא הבאתי, אמר לו הקב"ה חייך שדיבורך חביב עלי יותר מן הכל, שמכולם לא קרא הדיבור אלא למשה, שנאמר **ויקרא אל משה**. (מדרש רבה ויקרא פ"א פ"ו). מדוע משה רבינו לא נצטווה להתנדב למשכן, ולא הביא מעצמו.
- כ. באיזה מקרה הלווה לו ומשלם לו קרן וחומש ולא הוא ריבית מן התורה דלא הוא ריבית קצוצה ואף מדרבנן מותר.
- ל. אם אמר סתם "הרי עלי למזבח" ולא פירש מה נודר — יביא אותה, שאין לך דבר שקרב לגבי המזבח בשלימות אלא זו, ואין ממנה חלק לכהנים.
- מ. **אדם פי יקריב מקם קרבן לי-הנה מן הבהמה מן הבהמה מן הבהמה**. (א ב) דרשו חז"ל מכם ולא כולכם, להוציא את המומרים שאין מקבלים מהם קרבן. מן הבהמה להביא בני אדם הדומים לבהמה, מכאן אמרו מקבלים קרבנות מפושעי ישראל כדי שיחזרו בהם בתשובה. כיצד ייתכן שלא מקבלים מן המומרים הרי הם בכלל פושעי ישראל.
- מ. **אדם פי יקריב מקם קרבן לי-הנה** (א ב) ר' שמעון אומר שלא יאמר אדם לה' עולה, לה' מנחה, לה' שלמים, אלא עולה לה', מנחה לה', תלמוד לומר קרבן לה' (נדרים י:). אצל בועז נאמר ונהנה בעז בא מביית לקחם ניאמר לקוצרים י-הנה עמכם. (רות ב ד) ולא אמר עמכם י-הנה. שם נוסף למלך בפרשתנו.
- ס. מה הטעם שתקנו חכמים שיהא אדם קורא בכל יום בתפילת שחרית את המשנה בפרק איזהו מקומן של זבחים.
- ע. **אדם פי יקריב מקם קרבן לי-הנה מן הבהמה מן הבהמה מן הבהמה**. (א ב) פרש"י - ומן הצאן להוציא את הנוגח שהמית. פירושו שור שהמית אדם. והרי אפילו להדיוט אסור בהנאה דכתיב **השור יסקל** (כא כט). קל וחומר שלא יקריב ממנו לגבוה.
- ע. איתא בגמרא: אמר ר' יוחנן אין הקב"ה משרה שכירתו אלא על גיבור ועשיר וחכם ועניו וכולן ממש. (נדרים לה). לכאורה מה המעלה שיש אצל הקב"ה לאדם עשיר הרי לפניו יתברך נאמר: **ולא נפר שוע לפני דל פי מעשה ידיו כלם** (איוב לד יט), וכן בנוגע לגבורה.
- פ. וכפר עליו הפהן לפני י-הנה ונסלח לו על אחת מפל אשר יעשה לאשמה בה. (ה כז) מהו השיעור שתהא בו אשמה, ופחות מכך אין בית הדין מתחילים לדון בו.
- צ. **ואם נפש פי תחטא ועשתה אחת מפל מצות י-הנה אשר לא תעשינה ולא ידע ואשם ונשוא עונו**. (ה יז) מה הטעם שאם עשה עוון בשוגג ואח"כ נודע לו שעשה איסור מביא חטאת ואילו כשלא נודע לו שעשה איסור בבירור הוא מביא אשם החמור יותר, ועוד שבחטאת הוא מביא כבשה שאין מחירה גבוה כ"כ כמו איל שדמיו מרובים שמביא האשם.
- ק. **אשם הוא אשם אשם לי-הנה**. (ה יט) לכאורה הוי כפילות **אשם אשם**.
- ק. מדוע בגזל הדיוט הקדים חטא למעילה דכתיב **נפש פי תחטא ומעלה מעל ביי-הנה** (ה כא) ואילו בגזל של גבוה הקדים מעילה לחטא, דכתיב **פי תמעל מעל ותטאה בשגגה** (ה טו).
- ר. **ויקרא אל משה וידבר י-הנה אליו מאהל מועד לאמר**. (א 8) בפסוק זה מתי מדובר שהקב"ה קרא למשה מאהל מועד.
- ש. על קרבן זה נחלקו חכמי ישראל את מחלוקתם הראשונה להלכה בש"ס, היאך ניתנה הלכה זו למשה מסיני.
- ת. שם נוסף לחומש ויקרא.

הפרשה מסתיימת בתיבות **מִפֶּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לְאַשְׁמָה בָּהּ**. (ה כו) ר"ת **לְאַשְׁמָה בָּהּ**

לְאֵל אֲשֶׁר שָׁכַת מִפֶּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי.

איתא בגמרא (שבת קיח): **אמר ר' חייא בר אבא שכך אמר ר' יוחנן כל המשמר שבת כהלכתו, אפילו הוא עובד עבודה זרה כדור אנוש שנאמר בו (בראשית ד כו) אֶזְ הוֹחֵל לְקַרְא בְּשֵׁם יְ-הוָה**. לחלל שמו מוחלין לו, וכפי שנאמר: **אשרי אנוש יעשה זאת** וכן אדם יחזיק בה שומר שבת **מחללו** ושומר ידו מעשות כל רע (ישעיה נו, ב), **אל תקרי "מחללו" אלא "מחול לו"**.

אָדָם פִּי יִקְרִיב מִמֶּם קָרְבָן לִי-הוָה (א ב)

על מנת שאדם יחזור בתשובה הקב"ה מרמז לו בכך שבאים עליו יסורים מעין החטא שחטא, בבחינת מידה כנגד מידה,

וזהו רמז במילים אָדָם פִּי יִקְרִיב מִמֶּם, ראשי תיבות מידה כנגד מידה. (כן איש חי דרושים)

תשובות

- א. **אָחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה**. (ה ז) (רבינו אפרים).
- א. **אמון מלך יהודה**. (סנהדרין קג):
- ב. בהמות וחיות היו שלו, כיון שהקב"ה אמר לו **וְרָדוּ בְדָגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיַּת הָרֶמְשִׁיט עַל הָאָרֶץ**. (בראשית א כח), בשאר הדברים שלא ניתנו לו שייך גזל. (טעמא דקרא)
- ג. גאוה והתנשאות. רמזו במילים: **אֲשֶׁר נָשִׂא יְחֻטָּא ראשי תיבות =אני**. א"נ כשהעם חוטאים המלך נתפס על חטאם. מכאן אמרו כל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה הוא נתפס על הכל. (רבינו בחיי)
- ד. דבש.
- ה. הרהור הלב באה לכפר העולה ולכן יש להבדיל את הראש מהגוף לנתק את המחשבות. ואילו חטאת העוף באה לכפר על מעשה בשוגג שזה היה מעשה בלי לחשוב ולכן תחבר את הראש. (שם משמואל)
- ה. הפרשת חלה אסורה בשבת, מפני שהדבר נראה כמתקן בשבת. ולכן נקרא שמה חלה כדי להזכיר לו להפריש חלה. (ומתוק האור)
- ו. **וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֵלָיו מֵאֵתֵל מוֹעֵד לְאָמֵר**. (א א) הקדים קריאה לדיבור מכאן לימדה תורה דרך ארץ שלא יכנס אדם לביתו של חברו עד שיאמר לו יכנס. (מדרש שכל טוב)
- ז. זית וגפן. משום ישוב ארץ ישראל, לפי שהן טוענים פירות חשובים. וי"א, לפי שהן נעשים דשן מיד, ואינם דולקים יפה (ר עובדיה מברטנורא – משנה תמיד ב ג, תפארת ישראל) וכן לפי משום שהיו מנסכים בהם ביין ושמן על גבי המזבח. (מדרש רבה)
- ח. חלול ה' הוא – שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות. (גיטין נה:) א"נ הוי מצוה הבאה בעבירה. (תורה תמימה)
- ט. טעם ההמלחה אינו שייך בשבת מכיון שהמלח נוצר מן המים וכאשר הפריד הקב"ה את המים העליונים מהתחתונים הבטיח להם שיקרבו במזבח במלח וניסוך המים בחג (רש"י ויקרא ב יג). ומכיון שבשבת יש ממילא שלום בין העליונים לתחתונים אין צורך לברית מלח לפי שהשבת עצמה היא ברית לכן יש צורך בלימוד מיוחד. (שפת אמת ליקוטים ויקרא)
- י. י"ב.
- כ. כפרה על חטא העגל היתה מטרת נדבת המשכן, ומשה לא חטא בעגל ולא היה רשאי לתת שום נדבה למשכן, דמי שאינו מחוייב אסור לתת לקרבן ציבור כדי שלא יהיה קרבן ציבור בא משל יחיד. (תורת משה להח"ס)
- כ. כפר ונשבע לשקר, כיון שאינו נותן החומש בשביל ההלוואה אלא בשביל שכפר לו ונשבע לשקר (פרדס שמאי)
- ל. לבונה. ת"ר הרי עלי למזבח יביא לבונה שאין לך דבר שקרב לגבי מזבח אלא לבונה. (מנחות קו:)
- מ. מומר לכל התורה כולה – לא מקבלים ממנו קרבן. מומר לדבר אחד כן מקבלים. (חולין ה.)
- מ. מוציא שם שמים לבטלה – שמא יתחרט מהגדר, טעם זה שייך רק בנדירים ונדבות. ואצל בועז מדובר רק בברכת שלום (הרא"ש – נדרים י:)
- נ. נשיא - **אֲשֶׁר נָשִׂא יְחֻטָּא** (ד כב)
- ס. סוד כל הקרבנות (אורחות חיים דיני מאה ברכות טז), וכן לפי שאין בו מחלוקת והיא משנה ברורה הלכה למשה מסיני. (בית יוסף או"ח סימן ג) וכן כדי שבכל יום יאמר אדם מקרא, משנה, ותלמוד, מקרא -פר' התמיד, **משנה** -פר' איזהו מקומן, **תלמוד** - ברייתא דרבי ישמעאל. (שו"ע הלכות ברכות נ א.)
- ע. עד אחד העיד שגח או ע"פ בעלים, שלהדיוט שרי, בא הכתוב ללמד שאסור להקדישו לגבוה (מושב זקנים)
- ע. עניו הוא אע"פ שהוא גיבור עשיר וחכם. ואמרו חז"ל: מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולן שנאמר: **זָבַחִי אֶ-לֵהִים רִיחַ נִשְׁבָּרָה** (תהלים נא יט).
- פ. פרוטה.
- צ. צער ושברון לב נחשבים לו כמחצית הכפרה לפי שיועד שחטא, לעומת זה שאינו יודע כלל שעשה איסור ואינו מצטער, שהרי אומר בלבו ייתכן שלא עשיתי איסור כלל, לכן החמירה התורה בקרבנו. (רבינו בחיי)
- ק. קורבן נוסף עליו להביא, אם יודע לו בעתיד שאכל איסור, והוא קרבן חטאת. (ש"ך)
- ק. קשה גזל הדיוט יותר משל גבוה שבגזל של הדיוט מיד קורא לו חוטא משעת הכפירה, ובגזל של גבוה אינו נקרא חוטא עד שנהנה (בבא בתרא פח:)
- ר. ראש חודש ניסן – יום חנוכה המשכן שאז ירד הכבוד לקדש את המקום ומשרתיו. (ספורנו)
- ש. שלמי חגיגה – האם לסמוך ביום טוב את ידיו על הקרבנות לפני שחיתתם, משום שיש בכך כעין עבודה בבהמה ביום טוב. (חגיגה טז. רש"י ד"ה יוסי בן יועזר)
- ת. תורת כהנים – לפי שבחומש זה מפורטות ההלכות והמצוות הנוהגות בכהנים. וכל הקרבנות שהיו עבודת הכהנים (חזקוני)

מקורות / חידודין

- ד. ואולי שיתבאר על דרך אומרם ז"ל (מנחות נח) בכל המנחות **שמותר לאכול שירי מנחות בדבש** אבל אם החמיץ שיריה לוקה ודרשו (שם נה) ממה שאמר הכתוב לא תאפה חמץ חלקם פירוש גם חלקם ע"כ. (אור החיים ב י)
- ט. המשנה למלך כתב בשם הרשב"א שכיון שקרבן תמיד בשבת היה כליל ואינו נאכל, אין מליחתו נחשבת עיבוד אוכלין.
- א"נ קרבן שעלה על המזבח ונפסל בקודש לא יירד אלא קרב כמו שהוא, ללא הפשט וניתוח. והרי העור אינו בגדר אוכלין מ"מ גזירת הכתוב שיש להמליחו. א"נ אם רצו הכהנים אוכלים אף את העור, והוא צריך מליחה והותר הדבר אף בשבת. (משנה למלך תמידין ומוספין פ"א ה"ז שם)
- י. איתא במדרש (תנחומא צו יג) אָמְרו חֲכָמִים זְכוּרֹנָם לְבָרְכָהּ, אֲלוּלֵי שְׁנַתְעַבְב אַבְרָהָם לְבָדֵק הַסִּפִּין, הִיָּה נִשְׁחָט יִצְחָק, אָבֶל נִתְעַבְב לְבָדֵק הַסִּפִּין. מִיָּד נִקְמְרוּ בְחַמְיוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל יִצְחָק, וְאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְפַמְלָא שְׁלוֹ, רָאוּ פִמָּה זֶה הַצַּדִּיק נִרְיֵי לַעֲשׂוֹת דְּבָרֵי מְאֹמְרֵי. מִיָּד אָמַר לְמַלְאָךְ לְהַצִּילוֹ, שְׁנַאָמַר: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי (בראשית כב, יא). וְלָמָּה אָמַר אַבְרָהָם אַבְרָהָם שְׁנֵי פְעָמִים. בְּשִׁבִיל שֶׁהִיָּה רְצוֹנוֹ לְשַׁחֲטוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנוֹ, הִיָּה הַמְּלָאָךְ מְמַהֵר וְאוֹמֵר: אַבְרָהָם אַבְרָהָם. וּמִנֵּיין שֶׁבָדֵק הַסִּפִּין. שְׁנַאָמַר: וַיִּקַּח אֶת הַמַּאֲכָלֶת (בראשית כב, י). חָשַׁב אוֹתִיּוֹת וַיִּקַּח אֶת הַמַּאֲכָלֶת, וְתַמְצָא י"ב, כְּמִנְיֵן הַבְּדִיקוֹת שֶׁעוֹשִׂין לְסַפֵּין אַבְשָׂרָא וְאַטוּפְרָא וְאַתְלַת רוּחָתָא. וּמִנֵּיין, שְׁנַאָמַר: וְשַׁחֲטָתֶם בָּזֶה (ש"א יד, לד), זֶה בְּגִימְטְרֵיָא י"ב הָיִי.
- מ. **מקבלין קרבנות מן הגויים** ומקריבין אותם לשמש ובמקומו יתבאר שאין מקבלין מהם אלא עולה של נדר או נדבה אבל אין מקבלין מהם לא שלמים ולא מנחות ולא חטאות ואשמות וכן אף בעולה אין מקבלין מהן עולת יולדת ולא עולה של שום חיוב אלא עולה של נדר או של נדבה בלבד ואם הביא שלמים מקריבין אותם עולות ואם נתנם לישראל ועל מנת שיתכפר בהם ישראל מקריבין אותם כשלמי ישראל ואותו ישראל אוכלם. (המאיר)
- מיתביי מכם ולא כלכם להוציא את המומר וכו'.** ראיתי בספר אמרי נועם (שהוא מפניני התוספות והראשונים כידוע) פרשת תולדות על פסוק שא נא כליך וכו' שכתב וז"ל תימה והאמרינן פ"ק דחולין דמשומד לע"ז מותר לאכול משחיטתו ומוכיה מאחאב ויהושפט ת"ל מיצחק שאכל משחיטת עשו וי"ל דלא אכל משחיטתו לעולם ולכן נזדמנו לו יעקב על ידי רבקה אמו בפעם הזו שאין מביא תקלה לצדיקים והא דכתיב כי ציד בפיו דמשמע דרגיל היה לאכול משחיטתו וי"ל דזה היה קודם שנשתמד עכ"ל ויש להעיר דהכא מסיק דמשומד לע"ז אסור לאכול משחיטתו והו"ל להקשות קושית הסתירה דאיך אכל נגד הדין ולא להקשות אמאי לא יליף מיצחק.
- ומאי דקשיתיה** מדכתיב כי ציד בפיו ותירץ קודם שנשתמד. אני ההדיוט קושיא ופירוקא לא חזיינן דהקושיא לק"מ דרבקה היתה בקיאה במעשיו ולא היתה מניחתו שישחוט וגם אביו אפשר דהיה מצוהו דרבקה תשחוט להייתה בקיאה בדינין ונשים שוחטות. אך עתה שהיה רוצה לברכו ציוהו שא נא כליך תליך וקשתך וציוהו על דיני השחיטה כמש"ל ורצה שיעשה הוא הכל ויבשל הוא עצמו כדי שיזכה לחול עליו הברכה. וכדי להצילו משחיטת מומר ומגעולי גוים הוגד לרבקה ברוח הקדש ונעשה על ידה ועל יד יעקב אע"ה כי אין ה' מביא תקלה. ומה שתירץ לא נהירא דכתיב ויגדלו הנערים וכו' ותכף בן י"ג שנה נתפרסם דפירש לע"ז ובהיותו בן ט"ו כפר בעיקר ובתחיית המתים ועבר ה' עבירות כשמכר הבכורה ואיך כתב דזה קודם שנשתמד והלא היה משומד ובא מלידה ומבטן ומהריון מפרסם לצאת לע"ז ושחת רחמיו ולא היה לו שעת הכושר כלל והגם דיצחק אע"ה מחזיקו לצדיק אין הקב"ה מביא תקלה. (פתח עיניים)
- ע. **אָלָא עַל גְּבוּר עֲשִׂיר וְחֶכֶם וְעָנִיּוּ.** נראה דנקיט הקל תחלה ונראה לי דודאי אין יתרון הגבורה והעושר שייך לנבואה אך העיקר שצריך להיות עניו אמנם אם יהיה תש כח ועני אין כל כך רבותא בעונה שלו אבל אם הוא גבור ועשיר דכפי הטבע **יתהלל הגבור בגבורתו וְהַעֲשִׂיר בְּעֲשָׂרוֹ** (ירמיה ט, כב) ועם כל זה הוא עניו! יש יתרון גדול לענוה שלו דאז ראוי שישרה הקדוש ברוך הוא שכינתו עליו בעבור ענוה הנמצאת בו. (בן יהוידע – נדרים לה.)
- ש. **יוסי בן יועזר אומר שלא לסמך.** כתבו התוספות דבירושלמי אתמר בראשונה לא היה מחלוקת אלא רק על הסמיכה בלבד, והקשו התוספות והרי נחלקו כבר בימי שאול על מלוה ופרוטה ושמא כיון דשאלו ובית דינו כולם סברי הכי ורק דוד המלך ע"ה חולק בזה לא מקרי מחלוקת עיין שם, וזה דוחק עצום דודאי הו קיימי כמה רבנן כסברת דוד המלך ע"ה דהלכה כמותו בכל מקום ופלטי בן ליש חד מנייהו שלא נגע בה כמה שנים! אך נראה לי בס"ד קושיא מעיקרא ליתא דלא אמרו כן אלא בדברים שנתנו למשה רבינו ע"ה בסיני שזה אומר כך נתנה מצוה זו וזה אומר כך נתנה ובהכא גבי סמיכה דחד אמר נתנה גם ביום טוב וחד אמר לא נתנה ביום טוב ואין עושין אותה ביום טוב אבל **ודאי ימצא מחלוקת בין החכמים בסברות** על מעשים אשר יתחדשו ויזדמנו לפנייהם דחכם אחד מדמי האי מלתא לדין פלוני דמוכח מיניה לאסור וחבירו מדמי לה לדין אחר דמוכח מיניה להתיר ובסברות הוא דפליגי. (בניהו – חגיגה טז.)

שבעים פנים לתורה, לעיתים תהיה יותר מתשובה אחת

התשובות אינם להלכה למעשה

לעילוי נשמת הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

לקבלת העלון במייל נא לפנות לכתובת ramnadlan018@gmail.com

הערות והארות יתקבלו בברכה